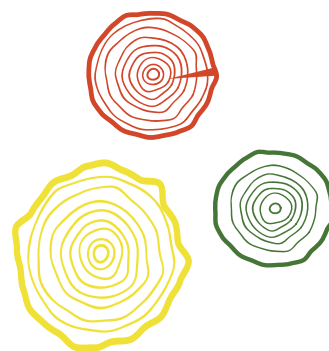

vandringsutställningen

HUR MÅNGA TRÄD FINNS DET I SKOGEN?

En utställning om tusentals år av skogsanvändning och hundra års mätningar och försök. I hela Sverige.

Skogen är en fantastisk resurs som täcker sjuttio procent av Sveriges yta. Här i Skandinavien har människor levt i och nära skogen under tusentals år. Spåren är många.

Två jubilarer vid Sveriges lantbruksuniversitet, Riksskogstaxeringen och de skogliga försöksparkerna, har under hundra år mätt och undersökt skogen på ett systematiskt sätt. Varför, hur har det gått till, vilka är resultaten och hur används kunskapen – svaren på dessa frågor är utställningens fokus.

Med material från skogen, fotografier, föremål och konst ger utställningen visuella och taktila upplevelser av skogens betydelse förr och nu. Att den förväntas stå för många framtida lösningar, inte minst vad gäller klimatet, blir även tydligt. Och vad innebär egentligen ett hållbart skogsbruk för oss som nu bor i skogslandet Sverige?

Taxeringslag i Jämtland, 19xx. Foto: Jamtli.

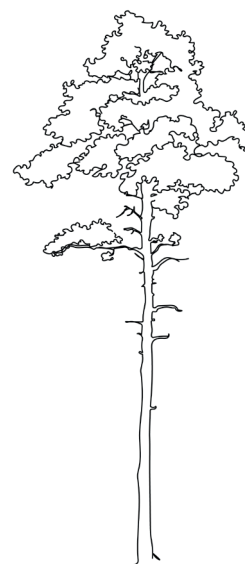
Mätning av koldioxid i atmosfären, Degerö stormyr, Kulbäckslidens försökspark, Västerbotten. Härifrån levereras fakta till FN:s klimatpanel. Foto: Andreas Palmén.

Det finns en folkbildande ambition med utställningen, där fakta och texter ska fungera från årskurs 9 och uppåt. Varje avsnitt innehåller inslag av interaktivitet. I samband med utställningen produceras också film och böcker.

Skogen är mer omdebatterad och hetare än någonsin. Alla aspekter kan inte berättas eller behandlas i utställningen. Tanken är att den ska kompletteras med programverksamhet på temat skog – såväl dagsaktuella frågor som historiska teman och skogens rötter i kulturen. Det är upp till den aktuella utställningsmottagaren att arrangera dessa program.

Alla län i Sverige arbetar med Regionala skogsprogram för att bidra till det Nationella skogsprogrammet, som antogs av riksdagen 2018. I utställning och program finns möjlighet att fånga upp och samverka kring det arbetet.

Utställningen produceras av Västerbottens museum i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet.

Utställningens fem avsnitt

1. HUR HAR SKOGEN ANVÄNTS?

Ett tiotusenårigt perspektiv som berättar om människans användning av trä och skog. Här ges också en beskrivning av hur trädslagen vandrade in och etablerade sig efter den senaste istiden. Vi bekantar oss med de vanligaste trädslagen i Sverige. En 9 600-årig tall visar upp sig, liksom en bit av en ännu äldre rönn! Trähantverk exponeras i en trätårta.

2. SKOGSFRÅGORNA BLIR FLER

1800-talet är en tid av stora förändringar. Politiska, ekonomiska och administrativa drivkrafter, tillsammans med tekniska genombrott, gör att skogsnäringen utvecklas till Sveriges viktigaste näring. I takt med den ökande betydelse under senare delen av seklet ökade behovet av kunskap om skogen. Tyskt skogsbruk var länge mönsterbildande, men förutsättningarna i vårt land reste krav på egna forskningsresultat. Till att börja med gjordes försök genom Statens skogsförsöksanstalt i Stockholm, som hade startat 1902.

Men, hur såg skogarna egentligen ut vid den här tiden? Det kan en forskare beskriva.

3. FÖRSÖK OM SKOG

Försöken var utspridda över hela landet, men större och mer långsiktiga försök ansågs behövas. Försöksparker etablerades därför på några representativa områden i landet: Siljansfors i Dalarna (1921), Tönnersjöheden i Halland (-23) och Kulbäcksliden i Västerbotten (-23). Efter det har fler försöksparker/-stationer tillkommit, såsom Jädraås (Gästrikland), Ätnarova (Norrbotten), Skarhult (Skåne) och Asa (Småland), vilka knutits till befintliga försöksparker.

Den tidiga skogsforskningen handlade nästan uteslutande om föryngring av skog samt ökad tillväxt och virkesproduktion. Nu är forskningen bredare och handlar bl.a. också om förutsättningar för biologisk mångfald och frågor som hänger ihop med det förändrade klimatet.

Enkla termometrar har t.ex. ersatts av högteknologisk mätutrustning.

I trätårta nr 2 visas både gamla och nya instrument.

4. KOLL PÅ SKOGEN

När skogens råvaror ökade i värde blev betydelsen av kunskap om såväl tillgångar som uttag allt viktigare. Genuin osäkerhet och vilda gissningar kring skogen skulle ersättas med statistiskt säkerställda resultat. Arbetet med Riksskogstaxeringen påbörjades år 1923. Idag utförs inventeringen av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) som är ansvarig myndighet för att ta fram officiell statistik om tillståndet och förändringen i landets skogar. Uppgifterna används exempelvis för uppföljning och utvärdering av aktuell skogs-, miljö- och energipolitik. Undersökningar som rör klimatet rapporteras internationellt.

De skogliga parametrarna som mäts har varierat, olika "glasögon" har använts vid olika tider. Arbets sättet i fält har varierat. En radioutsändning från 1925 ger målande beskrivningar.

5. RÄCKER TRÄDEN?

Träden kan genom sin tillväxt ta upp koldioxid i atmosfären och lagra in den i sin biomassa. Skogen kan också omvandlas till fossilfria produkter och byggmaterial. Idag skördas i princip hela den tillgängliga tillväxten i skogen. Det betyder att om vi ska göra mer av någon skogsprodukt måste vi göra mindre av någon annan, eller så måste skogens tillväxt öka. Samtidigt diskuteras skogens roll i energiomställningen. Färska fakta och dagens tankar kring hållbart skogsbruk presenteras. Och vi är nyfikna på hur museibesökaren ser på det.

I trätårta nr 3 visas dagens och morgondagens produkter av trä och cellulosa.

